

RENATE ROLLE, VIAČESLAV JU. MURZIN, ANDREJ JU. ALEKSEEV, *Königskurgan Čertomlyk. Ein skythischer Grabhügel des 4. vorchristlichen Jahrhunderts*, Verlag Philipp von Zabern, Mainz, 1998, Partea I: VIII, 222 p. + 52 planșe; partea II: IX, 41 p. + 95 planșe; partea III: IV, 236 p. + 26 planșe.

La prestigioasa editură „Philipp von Zabern”, prin efortul reprezentanților a trei școli de arheologie – germană, ucraineană și rusă – și cu sprijin financiar oferit de Deutschen Forschungsgemeinschaft au văzut lumina tiparului rezultatele cercetărilor efec-

tuate de o echipă mixtă de specialiști germano-sovietică între anii 1981/85 asupra celebrului curgan Čertomlyk, aflat în apropierea orașului Nikopol’ în regiunea Dnepropetrovsk și descoperit lumii științifice încă din 1862/63 de Ivan E. Zabelin. Ediția ger-

mană se prezintă ca o variantă lărgită a celei rusești, apărute la Kiev în 1991.

Cartea este structurată în trei părți cuprinse în două volume. Partea I constă din câteva discursuri introductive (p. 1–14); cap. I: *istoricul cercetării curganului Čertomlyk* (p. 14–32); cap. II: *stratigrafia curganului, poziția mormintelor și ritul de înmormântare* (p. 32–106); cap. III: *analiza și compararea complexelor de descoperiri* (p. 107–166); cap. IV: *locul curganului Čertomlyk în spectrul social al sec. IV a.Chr.* (p. 166–181); concluzii (p. 181–182); abrevieri (p. 183–185); lista literaturii (p. 187–222). Partea a II-a reprezintă catalogul descoperirilor compus din: descoperiri 1862–1863 (p. 1–36); descoperiri 1981–1986 (p. 36–38); catalogul-registru pentru categoriile de materiale (p. 39–40); abrevieri (p. 41); 65 de planșe alb-negru și 30 de planșe color. Partea a III-a cuprinde 18 contribuții suplimentare ale unor specialiști din domenii diferite: ingineri, geologi, antropologi, paleobotaniști, etc. (p. 1–236); 23 de planșe alb-negru și trei planșe color.

Mormântul principal, alcătuit din cinci camere, două morminte însoțitoare și trei morminte conținând 11 schelete de cai a fost descoperit încă din anii 60 ai secolului trecut, atunci fiind găsite și cele mai multe dintre cele circa 7000 de materiale arheologice. Cercetările recente au urmărit obținerea cât mai multor date legate

de construcția curganului, atât a elementelor construcției de suprafață cât și a celor ce țin de amenajarea subterană, ducând în același timp și la descoperirea așa numitului „mormânt nordic” de dată mai târzie. Autorii oferă planuri stratigrafice pentru fiecare secțiune trasată și relevec pentru diferite porțiuni ale cercului de piatră ce împrejmuia tumulul. Un spor important de cunoaștere aduce și analiza comparativă a materialelor arheologice descoperite, iar prin studiul interdisciplinar cercetarea întreprinsă câștigă mult în profunzime.

Meritul principal al autorilor, după părerea noastră, îl constituie nu atât publicarea exemplară a săpăturii efectuate și a materialelor descoperite, cât capacitatea lor de a oferi o reconstrucție istorică interesantă și credibilă plecând de la o situație arheologică aparent puțin grăitoare. Luând în considerație și numeroasele desene și fotografii prezentate, ireproșabile ca execuție, de condițiile grafice excelente în care au fost scoase cele două volume, considerăm cartea „Königskurgan Čertomlyk”, doar semnalată aici de către noi, dar care ar merita o discuție mai amănunțită din partea specialiștilor, nu numai o lucrare indispensabilă pentru cei preocupați de problematica scitică, ci și o lectură utilă și plăcută pentru toți cei interesați de antichitățile de la nordul Mării Negre.

VICTOR COJOCARU